

Cyngor Gwynedd

Cyflwyniad i Strategaeth Ddrafft ar gyfer Rheoli Gwastraff Trefol

1. CEFNDIR

- 1.1 Mae'r Cynulliad yn disgwyl i bob awdurdod unedol yng Nghymru i gynhyrchu Strategaeth Rheoli Gwastraff Trefol i ddangos sut y mae am ymdrin a gwastraff bwrdeistrefol yn gynladwy yn y dyfodol. Mae angen i'r Strategaeth ddangos sut mae'r Cyngor am gyfarfod targedau ailgylchu a chompostio ac ati sydd yn y Strategaeth Gwastraff Genedlaethol i Gymru – "Yn Gall Gyda Gwastraff."

2. TARGEDAU AILGYLCHU A CHOMPOSTIO

- 2.1 Bydd angen cyfarfod y targedau canlynol gyda gwastraff bwrdeistrefol yn y blynyddoedd i ddod :-
- Erbyn 2006/07 cyrraedd o leiaf 25% o ailgylchu/compostio gyda isafswm o 10% o gompostio a 10% o ailgylchu.
  - Erbyn 2009/10 cyrraedd o leiaf 40% o ailgylchu/compostio gyda isafswm o 15% o gompostio a 15% o ailgylchu.
  - Erbyn 2010, cwtogi ar Wastraff Trefol Pydradwy sy'n cael ei gladdu i 75% (yn ôl y pwysau) o'r hyn a gynhyrchwyd ym 1995.
  - Erbyn 2013, cwtogi ar Wastraff Trefol Pydradwy sy'n cael ei gladdu i 50% (yn ôl y pwysau) o'r hyn a gynhyrchwyd ym 1995.
  - Erbyn 2020, cwtogi ar Wastraff Trefol Pydradwy sy'n cael ei gladdu i 35% (yn ôl y pwysau) o'r hyn a gynhyrchwyd ym 1995.
- 2.2. Dim ond compost sy'n deillio o ddeunyddiau wedi eu gwahanu yn y ffynhonnell sydd yn cyfrif at y targed compostio. Cyrhaeddwyd y targedau ailgylchu a chompostio ar gyfer 2003/04.

3. TARGEDAU YN NHERMAU PWYSAU

- 3.1 Dyma'r targedau i Gwynedd yn nhermau tunelli, yn hytrach na chanrannau :-
- Compostio ac ailgylchu o leiaf 11,850 tunnell yn 2003/04 (gwir ffigur oedd 12,680 tunnell)
  - Compostio ac ailgylchu o leiaf 22,100 tunnell yn 2006/07
  - Compostio ac ailgylchu o leiaf 38,750 tunnell yn 2009/10

4. YR HIERARCHAETH GWASTRAFF

- 4.1 Mae'r Strategaeth Gwastraff Genedlaethol wedi sefydlu yr hierarchaeth ganlynol ar gyfer ymdrin a gwastraff trefol :-
- Atal cynhyrchu gwastraff
  - Cwtogi ar y gwastraff gynhyrchir

- Ail-ddefnyddio
- Adfer deunyddiau
- Adfer egni
- Gwaredu

4.2 Mae'r strategaeth gwastraff ddrafft yn gyffredinol yn dilyn yr hierarchaeth gwastraff, heblaw am efallai gyda adfer ynni. Buasai angen adnodd rhanbarthol ar gyfer adfer ynni, a chan nad oes gwybodaeth gadarn am gynllun o'r fath, nid yw hynny wedi ei gynnwys fel rhan o'r strategaeth ddrafft.

5. CYRRAEDD TARGEDAU

5.1 Mae'r targedau gyfeirir atynt ym Mhwynt 2.1 yn cyfeirio yn sylfaenol at wella perfformiad mewn tri maes, sef:-

- (i) ailgylchu gwastraff
- (ii) compostio gwastraff
- (iii) lleihau ar y gwastraff trefol pydradwy gaiff ei dirlenwi

Eglurir yn gryno isod sut mae'r Strategaeth Drafft yn rhagweld y bydd targedau yn y tri maes yn cael eu cyfarfod.

5.2 Gellir ailgylchu papur, carbord, plastig, gwydr, caniau, a thecstilau o wastraff domestig. Mae'r Cyngor eisoes gyda threfniadau mewn lle i ailgylchu papur, gwydr, tecstilau a chaniau, felly i wella perfformiad yn y maes ailgylchu mae'r Strategaeth yn argymhell:-

- (i) codi ymwybyddiaeth o'r angen i ailgylchu
- (ii) ymestyn y gwasanaeth casglu ochr y ffordd i fwy o gartrefi
- (iii) darparu mwy o fanciau ailgylchu mewn ardaloedd gwledig lle na ellir yn hawdd roddi gwasanaeth casglu ochr y ffordd
- (iv) sefydlu rhwydwaith o ganolfannau ailgylchu gwastraff domestig (neu safleoedd mwynderau dinesig) gan fod profiad yn dangos y gellir ailgylchu dros 60% o'r gwastraff dderbynnir mewn canolfannau o'r fath. Bydd angen y canolfannau hefyd ar gyfer cyfarfod a gofynion newydd gyda gwastraff peryglus a gwastraff trydanol
- (v) ymestyn y gwasanaeth casglu ochr y ffordd i gynnwys casglu carbord a photeli plastig
- (vi) datblygu dwy ganolfan ailgylchu deunyddiau i drin yn arbennig gyda carbord a phlastig, ond hefyd i gasglu deunyddiau eraill at eu gilydd i'w cludo i fasnachwyr ailgylchu

5.3 Mae'r Strategaeth Ddrafft yn cymeryd i ystyriaeth mai ond compost wedi ei gynhyrchu o ddeunyddiau wedi eu gwahanu yn y ffynhonnell all gyfrif tuag at y targedau compostio. Mae'r Strategaeth Ddrafft felly yn rhagweld cyrraedd y targedau compostio drwy:-

- (i) ymestyn y gwasanaeth arbrolfol o gasglu gwastraff gardd yn rhannau o Ddwyfor i weddill Gwynedd
- (ii) compostio y gwastraff gwyrdd dderbynnir yn y canolfannau ailgylchu gwastraff domestig
- (iii) datblygu cyfleusterau compostio "mewn llestr" ar ddwy safle

- (iv) wedi sefydlu'r cyfleusterau compostio "mewn llestr" ychwanegu casglu gwastraff cegin at y gwasanaeth casglu gwastraff gardd

5.4 Rhaid bod yn ymarferol a derbyn na fydd pawb yn gwneud defnydd llawn o wasanaethau ailgylchu. Mae'r Strategaeth Drafft yn cydnabod y bydd rhywfaint o bapurau, gwastraff cegin a gardd, tecstilau ac ati yn parhau i fod yn y gwastraff gweddilliol, ac y bydd angen modd i ddelio gyda hynny er cyfarfod a thargedau o 2010 ymlaen i leihau ar y gwastraff trefol pydradwy yrrir i'w dirlenwi. Mae'r Strategaeth Ddrafft yn argymhell delio a hynny drwy gompostio y gwastraff mân gynhyrchir drwy y broses pwlfyreiddio gan offer sydd eisoes mewn lle ar safleoedd gwaredu gwastraff yn Harlech a Llwyn Isaf, Clynnog.

5.5 Mae'r Strategaeth Ddrafft yn cyfeirio at elfennau cysylltiedig o waith, ond mae pwyntiau 5.2, 5.3 a 5.4 uchod yn nodi y prif bwyntiau.

6. BLAENORIAETHAU

6.1 Mae'r blaenoriaethau o ran rhaglen waith i gyfarfod y targedau yn cael eu dangos isod. Gall y sefyllfa gyda safle tirlenwi Cilgwyn arwain at addasu ychydig ar y blaenoriaethau.

a) **Tymor byr – 2004/05 i 2006/07**

- gosod banciau ailgylchu ychwanegol
- ymestyn y gwasanaeth ailgylchu ochr y ffordd
- ymestyn y gwasanaeth casglu gwastraff gwyrdd
- dechrau ar y gwaith o sefydlu rhwydwaith o ganolfannau ailgylchu gwastraff tŷ
- sefydlu Canolfan Ailgylchu Deunyddiau

b) **Tymor Canolig – 2007/8 i 2008/9**

- cwblhau gwaith o osod banciau ailgylchu ychwanegol
- cwblhau y gwaith o sefydlu rhwydwaith o ganolfannau ailgylchu gwastraff tŷ
- sefydlu dwy safle compostio "mewn llestr"
- ymestyn y gwasanaeth casglu gwastraff gwyrdd i gynnwys gwastraff cegin
- sefydlu ail Ganolfan Ailgylchu Deunyddiau
- ymestyn y gwasanaeth ailgylchu ochr y ffordd i gynnwys plastig a charbod
- sefydlu trefniadau i ymdrin a gwastraff gweddilliol ar un safle

c) **Tymor Hwyr – 2009/10 ymlaen**

- Sefydlu trefniadau i ymdrin a gwastraff gweddilliol ar ail safle

6.2. Mae'n amlwg y bydd costau sylweddol gyda datblygu'r cyfleusterau ddangosir uchod. Bydd angen lefel addas o gefnogaeth ariannol oddi wrth y Cynulliad, a rhaid hefyd edrych am grantiau i gynorthwyo gyda'r costau.

7. PWYNT CYSWLLT

7.1 Os bydd gennych eisiau mwy o wybodaeth, gellir cysylltu â Peter Evans ar y rhif ffon 01286 679404 neu drwy e-bost i petereifionevans@gwynedd.gov.uk